

نویسنده: ویجی پرشاد (Vijay Parashad)

منبع و تاریخ نشر: انتی وار «2021-10-05».

برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل»

چرا چشم جهان به مرز افغانستان و تاجیکستان است؟

Why the World's Eyes are on the Afghanistan-Tajikistan Border

تصرف افغانستان توسط طالبان روابط منطقه ای را بسیار تحت تأثیر قرار داده است. درک کنید که چرا تنش ها بین افغانستان و همسایه شمالی تاجیکستان افزایش یافته است.

The Taliban's takeover in Afghanistan has greatly impacted regional relations. Understand why tensions have been rising between Afghanistan and its northern neighbor Tajikistan.

امامعلی رحمان، رئیس جمهور تاجیکستان در بیست و ششمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد در پیامی از پیش ثبت شده در 23 سپتامبر از راه دور سخنرانی کرد

افغانستان و تاجیکستان 1400 کیلومتر مرز مشترک دارند. اخیراً جنگ لفظی بین **امامعلی رحمان**، رئیس جمهور تاجیکستان و دولت طالبان در کابل آغاز شده است. **رحمان** طالبان را برای بی ثباتی آسیای مرکزی با صادرات گروه های شبه نظامی مورد سرزنش قرار می دهد، در حالی که رهبری طالبان دولت تاجیکستان را به دخالت در امور داخلی افغانستان متهم می کند.

در اوایل تابستان امسال، **رحمان** 20000 سرباز را به مرز بسیج کرد و تمرینات نظامی و بحث هایی یا گفتگوهای را با روسیه و دیگر اعضای سازمان پیمان امنیت جمعی انجام داد. در همین حال سخنگوی دولت افغانستان - **نبیح الله مجاهد** - در توئیتر تصاویری از نیروهای افغان مستقر در ولایت تخار در مرز دو کشور منتشر کرد. تشدید زیان خشن همچنان ادامه دارد. نباید چشم انداز جنگ بین این دو کشور را نادیده گرفت، اما - با توجه به نقش روسیه در تاجیکستان - بعید است.

تبعید شدگان پنجشیر

در «3» سپتامبر (2021)، **امرالله صالح**، معاون رئیس جمهور پیشین افغانستان در توئیتی نوشت: "مقاومت ادامه دارد و ادامه خواهد داشت. من اینجا با خاکم، به خاطر خاکم و دفاع از کرامت آن اینجا هستم." چند روز بعد، طالبان دره پنجشیر را که **صالح** در دو هفته گذشته در آنجا پناه گرفته بود، تصاحب کردند و **صالح** از مرز به تاجیکستان سرخورد. مقاومت داخل افغانستان از بین رفت. از سال 2001، **صالح** با سازمان اطلاعات مرکزی ایالات متحده (CIA) همکاری نزدیک داشت و سپس رئیس اداره امنیت ملی افغانستان شد. (2010-2004) وی پیش از این با **احمدشاه مسعود** از جمعیت راست اسلامی و اتحاد شمال همکاری نزدیک داشت.

صالح به همراه **احمد پسر مسعود** با هلیکوپتر به تاجیکستان فرار کردند. **عبداللطیف پدram**، رهبر حزب کنگره ملی افغانستان، بعداً در شهر دوشنبه پایتخت تاجیکستان به آنها ملحق شد. این افراد از رهبری اتحاد شمال پیروی کردند که پس از پیروزی طالبان در سال 1996 به منطقه کلوب تاجیکستان پناهنده شده بود. روابط شخصی **احمدشاه مسعود** و **رحمان**، رئیس جمهور تاجیکستان به اوایل دهه 1990 برمی گردد. در ماه مارس 2021، **محمد ظاهر اغیار**، سفیر افغانستان در تاجیکستان به یاد آورد که در اوایل دهه 1990 **مسعود** به گروهی از جنگجویان تاجیک در کابل گفت: "من نمی خواهم جنگ افغانستان تحت لوای اسلام به تاجیکستان منتقل شود. همین بس که کشور ما با کلاهبرداری ویران شده است. بروید و در کشور خود صلح برقرار کنید." اینک **مسعود** از مخالفان مخالف دولت متحد تاجیک، به رهبری حزب رنسانس اسلامی حمایت کرده بود، به راحتی فراموش می شود.

پس از تصرف کابل در 15 اگست 2021 توسط طالبان و درست قبل از فرار **صالح** و **مسعود** به شهر دوشنبه، **رحمان** در 2 سپتامبر بالاترین نشان غیر نظامی تاجیکستان، نشان **اسما عیسی سومونی** را به **احمد شاه مسعود** اعطا کرد. این، حفاظت از جنبش مقاومت به رهبری **صالح** بود و امتناع تاجیکستان از به رسمیت شناختن دولت طالبان در کابل، سیگنال روشنی از دولت **رحمان** به طالبان فرستاد.

رحمان می گوید دلیل اصلی این است که او از موضع ضد تاجیکی طالبان ناراحت شده است. اما این کاملاً صادق نیست. از هر چهار افغان یک نفر تاجیک است، در حالی که نیمی از کابل ادعای تبار تاجیک دارد. وزیر اقتصاد - **قاری دین محمد حنیف** - نه تنها تاجیک است، بلکه از ولایت بدخشان هم مرز با تاجیکستان آمده است. دلیل واقعی نگرانی های **رحمان** در مورد بی ثباتی منطقه است.

طالبان تاجیکستان

در 11 سپتامبر 2021، **سید مکرم عبدالقدوس زاده**، رئیس شورای اسلامی علمای تاجیکستان، طالبان را در برخورد با زنان و ترویج تروریسم ضد اسلامی محکوم کرد. **عبدالقدوس زاده**، امام جماعت تاجیکستان، یک روند ده ساله را برای پاکسازی "افراط گرایان" از صف رهبران مساجد

رهبری کرده است. بسیاری از اما مان آموزش دیده خارجی جایگزین شده اند (عبدالقدوس زاده در اسلام آباد پاکستان آموزش دیده بود) و بودجه خارجی مساجد به دقت زیر نظر گرفته شد .
عبدالقدوس زاده غالباً در مورد جنگ داخلی خونین که تاجیکستان را بین سالهای 1992 تا 1997 از هم پاشید ، صحبت می کند. بین 1990 ، زمانی که اتحاد جماهیر شوروی شروع به فروپاشی کرد و در 1992 ، هنگامی که جنگ داخلی در افغانستان آغاز شد ، هزار مسجد - بیش از یک مسکن در روز - در سراسر کشور افتتاح شد. به پول و نفوذ عربستان سعودی ، ما نند نفوذ رهبران راستگرای مسعود و گلبدین حکمتیار ، وارد کشور شد. **رحمان** - به عنوان رئیس مجمع عالی تاجیکستان (1992-1994) و سپس به عنوان رئیس جمهور (از 1994) - مبارزه با حزب رنسانس اسلامی (IRP) را انجام داد ، که سرانجام در سال 1997 شکست خورد.

شبح جنگ داخلی در سال 2010 دوباره ظاهر شد ، زمانی که ملا امرالدین طبروف ، یکی از فرماندهان IRP ، جماعت انصارالله را تاسیس کرد. در سال 1997 ، تاباروف فرار کرد تا به جنبش اسلامی ازبکستان (IMU) ، که یکی از شدیدترین گروه های افراطی در آن دوران بود ، بپیوندد .
IMU و Tabarov روابط تنگاتنگی با القاعده برقرار کردند و پس از حمله آمریکا در سال 2001 به عراق و سپس سوریه ، از افغانستان و ازبکستان فرار کردند. طبروف در ژوئیه 2015 توسط اشرف غنی رئیس دولت افغانستان دستگیر و کشته شد .
با پیشرفت طالبان در افغانستان در اواخر سال گذشته ، هزار جنگجوی انصارالله از اقامت خود با داعش در سوریه و عراق خارج شدند. هنگامی که درواز در نوامبر 2020 به دست طالبان افتاد ، این جنگجویان انصارالله بودند که رهبری را بر عهده گرفتند .
رحمان تاجیکستان تصریح کرده است که از سرایت انصارالله به کشورش می ترسد و آن را به جنگ 1990 باز می گرداند. ترس از آن جنگ به **رحمان** اجازه داد تا در قدرت باقی بماند و از هر وسیله ای برای شکستن هرگونه گشایش دموکراتیک در تاجیکستان استفاده کند .

بالم «مرهمگذاری» منطقه ای

در اواسط سپتامبر ، دوشنبه میزبان بیست و یکمین نشست شورای سران کشورها در سازمان همکاری شانگهای بود. **عمران خان** ، نخست وزیر پاکستان چندین بار با **رحمان** درباره وضعیت افغانستان گفتگو کرد . یا بالا گرفتن جنگ لفظی ، خان در 3 اکتبر با **رحمان** تماس گرفت و درخواست کرد که تنش کاهش یابد . روسیه و چین نیز خواستار خویشتنداری شده اند بعید به نظر می رسد که اسلحه از آن سوی مرز شلیک شود . دوشنبه و نه کابل مایل به دیدن چنین نتیجه ای نیستند . اما هر دو طرف از این تنش برای اهداف خود استفاده می کنند - برای **رحمان** ، تا اطمینان حاصل شود که طالبان انصارالله را در کنترل خود نگه می دارند و طالبان ، برای اینکه **رحمان** دولت آنها را به رسمیت بشناسد .

چند سطر در مورد نویسنده این مقاله:

ویجی پرشاد مورخ ، ویراستار و روزنامه نگار هندی است . او نویسنده و خبرنگار اصلی *Globetrotter* است . او مدیر موسسه *Tricontinental: Institute for Social Research* است . او یک عضو ارشد غیر مقیم در موسسه مطالعات مالی *Chongyang* ، دانشگاه *Renmin* چین است . وی بیش از 20 کتاب از جمله "ملل تاریک تر" و "ملل فقیر" نوشته است . آخرین کتاب او *واشنگتن گلوله است* ، با مقدمه ایو مورالس آیما .

----- **با تقدیم سلامها «2021-10-13»**

